

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 21.

V Ljubljani, 25. velikega travna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljane po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: O Binkoštih v Šoštanj. — Izjava. — Učiteljevo delovanje izven šole. — Naš denarni zavod. — Oblast — učitelj. — Šola in birokratizem. — O času šolskega pouka. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

O Binkoštih v Šoštanj.

Izjava.

Učiteljstvo konjiškega okraja nam je poslalo to-le izjavo:

**Spodnještajersko učiteljstvo bo volilo
v državni zbor dne 29. t. m. tovariša**

Vekoslava Strmška,
nadučitelja v Medvedovem selu (Št. Peter).

Korošca ne maramo!

Naš kandidat je tovariš

Vekoslav Strmšek.

Učiteljstvo, na boj za zmago našega kandidata!

Učiteljevo delovanje izven šole.

Došlo nam je več referatov o tem poglavju. Izkušali bomo vse objaviti, da vidimo učiteljevo delo izven šole od vseh strani. Današnji članek naj bo nekaj preludij h glavnemu »poročilu tovariša Strmška ob »Zavezini« skupščini. Članke objavljamo po redu, kakor so nam došli.

I.

Poročilo na glavnem zboru učiteljskega društva ljubljanske okolice dne 10. maja 1906. —

Poročevalec: nadučitelj Janko Zirovnik.*)

O veljavi učiteljskega stanu se je že mnogo govorilo in še več pisalo. Sploh se sme reči, da brez tega stanu danes človeška družba skoraj ne more izhajati. Resnica je, da ta stan največ pomaga človeku postaviti »sreče dom«

*) Prijavljamo ta referat, da svet vidi, kako resne namene imamo učitelji, svoj ubogi narod povzdigniti. Na drugi strani pa svet tudi lahko vidi, da imajo tisti ljudje, ki pišejo »Slovenca« in »Domoljuba«, ravno nasprotno namene. Najrajši bi ljudstvo obdržali v nevednosti, uboštvu in odvisnosti. Zato so se pa v obeh listih prav nesramno zaleleti v tovariša Žirovnika ravno zaradi tega poročila. Pa ga ne dosežejo! —

Uredn.

na tem svetu, drugi stahovi pa s svojim delovanjem večinoma le varujejo ta »sreče dom« pred sovražnimi silami.

Kaj je dražje človeku na tem božjem svetu, kakor njegov pomlajeni »jaz« — njegovo dete?! Toda to dete človek ne more popolnoma sam vzgojevati nekaj zato, ker tega ni zmožen, nekaj pa, ker nima za to potrebnega časa, ko se mora boriti za vsakdanji kruh.

Zato si išče odgojitelja-učitelja, ki naj mu njegov biser tako obrusi, da se bo svetil med drugimi biseri. In čim zmožnejši je ta odgojitelj-učitelj, tembolj se bo svetil ta biser, ta »jaz« — to nad vse ljubljeno dete.

Tako ljubezen do svojega otroka »občuti« vsak pravilno razviti prostak in vsak imenitnik. A zaveda se pa iz te ljubezni izviraajoče dolžnosti ne vsak imenitnik, še manj pa vsak prostak. Zato pa dandanes vsa obsežna omika ni še privedla splošno ljudi do tega, da bi spoznali velik pomen dobrih učiteljev, ki so gotovo važen faktor pri izboljšanju socialnih razmer.

Učitelji - odgojitelji, ki se zavedajo svoje lepe, čestudi jako težavne naloge in store v polni meri svojo dolžnost, grade res temelj, na katerega more narod postaviti svoje »sreče dom« — A učitelji so ljudje. Vsak človek pa toliko lažje in s toliko večjo vnemo izpolnuje svoje dolžnosti, kolikor bolje je sam vzgojen in kolikor bolj ima zagotovljene svoje življenske potrebe. Zato pa ravno učitelji morajo imeti temeljito stanovsko izobrazbo in dovolj materialnih sredstev, da se brez posebnih skrbi za potrebni vsakdanji kruhek lahko popolnoma posvete svojemu vzvišenemu poklicu.

Te resnice današnja človeška družba še ne uvideva popolnoma, a jo bo morala s časom uvaževati, če bo hotela sebi in svojim potomcem zagotoviti jasno bodočnost. Če človeška družba dan za dnem več zahteva od učitelja - vzgojitelja, ga mora tudi temu primerno plačati.

Učitelj, ki po današnjih predpisih stori v šoli svojo dolžnost, stori že jako veliko za blaginjo svojega naroda. V normalnih razmerah se od učitelja ne more in ne sme več zahtevati, kakor da stori svojo dolžnost v šoli. Dognano pa je, da se z mladino do 14. leta ne da Bog ve kaj doseči, ker je ta mladina še premalo razvita in še preveč navezana

na dom in na svojo domačo družbo. Vpliv šole na to mladino je sicer velik, a odločilen pa ni. V dobi do 14. leta daje šola mladini skoraj samo temeljne nauke v branju, pisanju, računanju i t. d. Te nauke bi bilo treba poglobiti in razširiti v dobi od 14. — 18. leta, zakaj če se ne poglobi, se kaj radi izkaže. To uči vsakdanja izkušnja. Izkušnja pa tudi uči, da je mladina ravno v dobi od 14. — 18. leta že jako pristopna splošnim naukom, rekel bi svetu, in ni več tako vezana na dom in na domačo družbo, kakor pa do 14. leta.

Iz tega sledi, da je mladina v dobi od 14. — 18. leta še bolj potrebna pouka in nekakega vodstva nego v dobi do 14. leta.

Srednje šole dajo v tej dobi mladini pač lahko precej pouka. A ta pouk naj bo primeren živahnemu mladinskemu temperamentu te dobe, ne pa suhoparen. Te srednje šole bi pa ne smele skrbeti le za pouk, nego prav veliko tudi za primerno odgojo, da ne bo odgoja odvisna samo od osebnega razpoloženja učitelja-razrednika.

Na tej podlagi pouka in vzgoje bi se ravno na srednjih šolah dalo jako veliko doseči v trajen prid človeške družbe, zakaj nepobitna resnica je, da samo znanje brez dobre vzgoje — brez srca — človeka nikdar ne more osrečiti! —

A koliko mladih ljudi pa je tako srečnih, da dosežejo srednje šole?! — Ogromna večina ostane na kmetiji in pri obrti. Ali naj ta mladina v svoji najživahnejši dobi, ko bi si ravno imela razviti um in srce ter postavljati obširne temelje svoje bodoče sreče, ostane brez duševnega ognjišča, brez kristalizacijskega jedra?! — Tu je treba prijeti, tu je treba delati, da ta mladina dobi pravo smer za življenje z dobrim poukom in lepim zgledom! — Za obrtnike imamo — četudi ne povsod obrtno-nadaljevalne šole, ki se kaj lepo razvijajo ter store za nje veliko dobrega. Saj so jim obrtni učenci zato tudi hvaležni. A za kmetiško mladino nimamo do danes prav nič. Tu je treba nujne pomoči. In kdo naj da to pomoč, če ne učitelj?! Učitelj sicer ne more Bog ve kaj žrtvovati za svoj narod. Veliko dobrega že stori, če le natanko izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti, ki mu časih ne puste prav nič prostega časa. A ker je ravno naš narod silno potreben vsestranske, osobito pa še duševne podpore, zato mora vsak stan delati zanj po svojih močeh in torej — tudi učiteljski. Zato se pa učitelj žrtvuj zanj, kolikor ti dopušča služba in osebna zmožnost, ter mu pomagaj kjer in kolikor moreš. Pomagaš mu lahko pri izobraževalnih in gospodarskih družbah, pomagaš lahko posameznim od slučajev do slučajev. Posebno pa še na deželi zbiraj okolo sebe bolj nadarjene dečke in deklice, osobito take, od katerih je pričakovati, da ostanejo doma. Uči jih vsaj po eno uro na teden — najbolje ob nedeljah in praznikih — petja, deklamovanja, gospodarstva in sploh jim pojasnui svet ter kaži vzroke uspehov in vzroke neuspehov. Vse nove svetovne dogodke obravnavaj z njimi ter jih primerjaj z morebitnimi podobnimi dogodki v zgodovini in jih tako uvajaj v umnevanje knjig in časnikov. Petje bo blažilo srce ter delalo veselo družbo, deklamacije jim bodo urile spomin, razvezavale jezik ter jim nabavile obile zaklade lepih besedi, gospodarstvo jim bo donášalo gmoten dobiček, zgodovina in svetovni dogodki z njo v primeri jim bo pa bistrila in jačila razum! —

Tako in enako poučevanje je res težko breme, posebno če človek še naleti na tisto črno nehvaležnost, ki je navadno plačilo sveta. A ko boš videl, kako lepo vzhaja po-

stavljeni kvas, kako se vedno bolj prijemlje omika in olikanadebudne mladine, tedaj se ti bo širilo srce v sladki zavesti, da si storil veliko dobrega za svoj narod, da si storil več, nego ti vleva stan. — Poleg tega boš pa užival še vesele ure v krogu svoje lepo izrejene mladine, vesele ure, kakršnih ne moreš doživeti v nobeni drugi in naj si bo še tako odlični družbi. Učitelj, ki bo deloval tako, bo imel veliko zadovolženje, ko bo videl okolo sebe dozorevati resne može jasne uma in pridne žene čiste preteklosti. To mu bo toliko plačilo za njegov trud, kakršnega sploh svet dati ne more. —

Ako pa hoče učitelj, da se bliža kolikor mogoče temu vzvišenemu smotru, tedaj mora biti sam — cel mož. Že v šolah naj si nabira obilo strokovne in svetovne — gospodarske učenosti. Toda pri tej učenosti pa si ne sme zane-mariti srca, ki naj mu vselej plamti žive ljubezni do bližnjega. Življenja naj bo čistega. Kdor je čist, je svoboden in neustrašen! Le značajni ljudje morejo vzgajati značaje! Besede sicer — mičejo, a zgledi pa — vlečejo! Vestno naj izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti, a poleg teh pa tudi splošne dolžnosti vrlega moža.

V politiko naj se splošno ali celo agitatorično ne vtika. A kadar je treba, naj se pa potegne za čisto resnico in poštenost ter neustrašeno voli može, ki se tudi zavzemajo zanj.

Učitelju je sploh treba veliko jasnega razuma in pa jako veliko — takta. Pristranosti ne sme poznati, a tudi ne strahu pred zlobnimi in nevoščljivimi ljudmi! Vedno naj ima pred očmi splošni blagor in zanj naj dela z vsemi močmi.

Nikdar naj ne pozabi da nanj gleda veliko oči! Zato naj pa hodi pot resnice in kreposti ne glede na levo ne na desno! Tak učitelj bo veliko koristil svojemu narodu ter mu pomagal do jasnejše bodočnosti.

Dal Bog, da se takih učiteljev našemu ubogemu narodu prav obilo narodi!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413.69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Oblast — učitelj.

Spisal Anton Maslo — Ricmanje.

(Konec.)

Kakor je za dober pristop enim v organsko celoto v izražanje svojih sklepov, misli in primernih čuvstev, tako in v skupni zvezi naj bo drugim. Tak je bil, je in bo šolski zakon, ki kot del najvišjega zakona enako očetovsko po zaslužnju skrbi za ene kakor za druge.

Oblastva so po svojih zastopnikih očrtala gotovo — v pravem pomenu besede — kako je postopati v zakonih vsem osigurano in zajamčeno pravico, oziroma dolžnost v prosep in blagor napredka, omike, vzgoje in šole. To se sedaj tudi izpolnjuje, in se bo v kolikor se da v naprej videti, še bolj zavedno, dosledno in natančno — ker v delu je napredek; ljubezen do stvari nam kaže veljavnost oblasti